

EUROOPA KOHTU OTSUS

30. jaanuar 1985*

[...]

1. *Sotsiaalpoliitika – Mees- ja naistöötajad – Võrdne tasustamine – Rakendamine liikmesriikide poolt – Tööturu osapooltele toetumine – Ebapiisavus (Nõukogu direktiiv 75/117)*

2. *Sotsiaalpoliitika – Mees- ja naistöötajad – Võrdne tasustamine – Rakendamine liikmesriikide poolt – Õiguskindlus ja üksikisikute kaitse – Võrdväärse töö võrdse tasustamise mainimata jätmise siseriiklikus seaduses – Lubamatus (Nõukogu direktiivi 75/117 artikli 1 esimene lõik)*

3. *Ühenduse õigus – Tõlgendamine – Institutsioonide õigusaktid – Koostamise ajal tehtud ühepoolsed avaldused – Arvessevõtmine – Lubamatus*

[...]

Kohtuasjas 143/83,

Euroopa Ühenduste Komisjon, keda esindab komisjoni õigusnõunik Johannes Føns Buhl, kohtudokumentide kättetoimetamise aadress Luxembourgis, c/o õigustalituse ametnik Manfred Beschel, bâtiment Jean Monnet,

hageja,

versus

Taani Kuningriik, keda esindab välisministeeriumi õigusnõunik Laurids Mikaelson, kohtudokumentide kättetoimetamise aadress Luxembourgis, c/o Taani Kuningriigi asjur Ib Bodenhagen, Taani Kuningriigi suursaatkond, 11 B boulevard Joseph-II,

kostja,

mille esemeks on tuvastada, et kuna Taani Kuningriik ei ole ettenähtud tähtaja jooksul võtnud vajalike meetmeid, et järgida nõukogu 10. veebruari 1975. aasta direktiivi 75/117/EMÜ meeste ja naiste võrdse tasustamise põhimõtte kohaldamisega seotud õigusaktide ühtlustamise kohta liikmesriikides (EÜT L 45, lk 19; EÜT eriväljaanne 05/01, lk 179), on ta rikkunud EMÜ asutamislepingust tulenevaid kohustusi,

EUROOPA KOHUS,

koosseisus: president Mackenzie Stuart, kodade esimehed O. Due ja C. Kakouris, kohtunikud U. Everling, K. Bahlmann, Y. Galmot ja R. Joliet,

*Kohtumenetluse keel: taani.

kohtujurist: P. VerLoren van Themaat,

kohtusekretär: P. Heim,

on teinud järgmise

otsuse

[...]

1. Komisjon esitas EMÜ asutamislepingu artikli 169 alusel hagiavalduse, mis saabus Euroopa Kohtu kantseleisse 18. juulil 1983, paludes tuvastada, et Taani Kuningriik on rikkunud EMÜ asutamislepingust tulenevaid kohustusi, kuna ta ei ole ettenähtud tähtaja jooksul võtnud vajalike meetmeid, et järgida nõukogu 10. veebruari 1975. aasta direktiivi 75/117/EMÜ meeste ja naiste võrdse tasustamise põhimõtte kohaldamisega seotud õigusaktide ühtlustamise kohta liikmesriikides (EÜT L 45, lk 19; EÜT eriväljaanne 05/01, lk 179).

2. See direktiiv, mis võeti vastu asutamislepingu artikli 100 alusel, täpsustab teatavates aspektides artikli 119 sisulist ulatust ning kehtestab peale selle mitmeid sätteid, mille peamine eesmärk on parandada nende töötajate kohtulikku kaitset, keda võidakse võrdse tasustamise põhimõtte eiramise tõttu õigusvastaselt kohelda. Seda silmas pidades sätestatakse direktiivi artikli 1 esimeses lõigus, et:

"Meeste ja naiste võrdse tasustamise põhimõtte, mis on sätestatud asutamislepingu artiklis 119 [...], tähendab, et sama või võrdväärseks peetava töö puhul välistatakse täielikult sooline diskrimineerimine töö tasustamise kõigis aspektides ja kõigis tingimustes."

3. Sama direktiivi artikkel 2 kohustab liikmesriike võtma oma siseriiklikes õigussüsteemides meetmeid, "mis võimaldaksid isikutel, kes arvavad, et neid on võrdse tasustamise põhimõtte eiramise tõttu õigusvastaselt koheldud, nõuda oma õiguste kaitset kohtu kaudu, olles vastava võimaluse korral esmalt pöördunud teiste pädevate organite poole".

4. Vastavalt artiklile 8 peab direktiivi rakendamine toimuma ühe aasta jooksul alates direktiivi teatavakstegemisest. Kuna see tähtaeg oli Taani Kuningriigi jaoks 12. veebruaril 1976, võttis viimane vastu 4. veebruari 1976. aasta seaduse nr 32 meeste ja naiste võrdse tasustamise kohta (Lovtidende A, lk 64), mille § 1 sätestab, et:

«Kõik tööandjad, kes on võtnud tööle mehi ja naisi, kes töötavad samas töökohas, peavad maksma neile vastavalt käesolevale seadusele sama töö ("samme arbejde") eest sama palka, kui teda ei kohusta selleks varasem kollektiivleping." [mitteametlik tõlge]

5. Komisjon leiab, et Taani õigusaktiga ei täideta kõiki direktiivist 75/117 tulenevaid kohustusi, kuna esiteks kohustab see tööandjat maksma meestele ja naistele sama palka ainult sama töö eest, mitte ka võrdväärseks peetava töö eest, ning teiseks ei sätesta see õiguskaitsevahendit, mis võimaldaks töötajatel, keda on võrdväärse töö võrdse tasustamise põhimõtte eiramise tõttu õigusvastaselt koheldud, oma õiguste kaitset nõuda.

6. Taani valitsus väidab seevastu, et Taani õigusakti sisu vastab täielikult direktiivi omale. Taani õigus tagavat tegelikult sama palga mitte ainult sama töö, vaid ka võrdväärse töö eest.

7. Selles osas täpsustab Taani valitsus kõigepealt, et eespool osundatud 4. veebruari 1976. aasta seadus kujutab endast üksnes võrdse tasustamise põhimõtte täiendavat tagatist juhaks, kui kollektiivlepingud seda põhimõtet juba ei taga. Kollektiivlepingud, mis reguleerivad enamikku Taani töösuhetest, järgivad aga selgelt ideed, et võrdse tasustamise põhimõtte kehtib ka võrdväärse töö korral. See tõlgendus põhineb peamiselt 1971. aastal peamiste tööturuorganisatsioonide vahelisel lepingul, mis sätestas selgesõnaliselt, et "võrdset tasustamist tuleb mõista nii, et võrdväärse töö eest makstakse sama palka soost olenemata". [mitteametlik tõlge] Seda kinnitab veelgi Statens forligsinstitution i arbejdsstridighederin'i (riiklik töövaidluste lepitusinstituutsioon) esimehe 8. detsembri 1977. aasta otsus, kus ta rakendas vahekohtunikuna võrdse tasustamise põhimõtet "võrdväärse töö eest, mida töökohas tehakse". [mitteametlik tõlge]

8. Tuleb nõustuda, et liikmesriigid võivad jätta võrdse tasustamise põhimõtte elluviimise esmajärjekorras tööturu osapoolte hooleks. See võimalus ei vabasta neid siiski kohustusest tagada sobivate õigus või haldusnormidega, et kõik ühenduse töötajad saaksid kasutada direktiivis ette nähtud kaitset kogu selle ulatuses. Riiklik tagatis peab katma kõik võimalikud juhud, kus mis tahes põhjusel ei saa tõhusat kaitset muul viisil tagada, eriti kui tegemist on töötajatega, kes ei ole ametiühingu liikmed, kui asjaomast sektorit ei reguleeri kollektiivleping või kui selline leping ei taga võrdset tasustamist kogu ulatuses.

9. Selle poolest ei ole vaidlusalune Taani seadus küllalt selge ja täpne, et asjaomaseid töötajaid kaitsta. Isegi kui aktsepteerida Taani valitsuse väiteid, mille kohaselt tagavad kollektiivlepingud meeste ja naiste võrdse tasustamise põhimõtte rakendamise sama laias mõttes, nagu seda nõutakse direktiivis, ei ole näidatud, et selle põhimõtte rakendamine oleks tagatud ka töötajate puhul, kelle õigusi sellised lepingud ei määra.

10. Kuna need töötajad ei kuulu organisatsioonidesse ning töötavad väikestes või keskmise suurusega ettevõtetes, tuleb eriti hoolikalt jälgida, et tagataks neile direktiiviga antud õigused. Nii õiguskindluse kui ka üksikisikute kaitse põhimõtte nõuavad seega ühemõttelist sõnastust, mis võimaldaks asjaomastel isikutel oma õigustest ja kohustustest selgelt ja täpselt aru saada ning kohtutel nende järgimist tagada.

11. Käesoleval juhul tundub, et Taani seaduse sõnastus ei vasta neile tingimustele, kuna seal esitatakse võrdse tasustamise põhimõtte kitsama ulatusega kui direktiivis, jättes võrdväärse töö mainimata. Asjaolu, et Taani valitsus teatas oma seaduseelnõu seletuskirjas, et "sama tööd" tõlgendatakse Taanis nii laias tähenduses, et väljendi "võrdväärseks peetav töö" lisamine ei tooks kaasa mingit tegelikku laiendamist, pole piisav, et tagada asjaomaste isikute adekvaatset teavitamist.

12. Nende kaalutluste asjakohasust ei muuda asjaolu, et Taani valitsus lasi direktiivi 75/117 vastuvõtmise ettevalmistustööde käigus nõukogu protokollis lisada avalduse, et «Taani leiab, et ta võib Taani õigussüsteemis endiselt kasutada terminit "sama töö"» [mitteametlik tõlge].

13. Euroopa Kohtu väljakujunenud kohtupraktika kohaselt ei saa sellistele ühepoolsetele avaldustele ühenduse õigusakti tõlgendamisel tugineda, kuna ühiste institutsioonide määratud eeskirjade objektiivset ulatust ei tohi muuta tingimused või vastuväited, mida liikmeriigid võivad olla nende koostamise ajal sõnastanud.

14. Seega tuleb järeldada, et Taani Kuningriik on rikkunud direktiivi 75/117 artikli 1 esimesest lõigust tulenevaid kohustusi, kuna ta ei ole 4. veebruari 1976. aasta seaduse nr 32 tekstis laiendanud võrdse tasustamise põhimõtet võrdväärsele tööle. Kuna selle tõdemusega kaasneb järeldus, et nimetatud seadus ei taga töötajatele, kes arvavad, et neid on selle põhimõtte eiramise tõttu õigusvastaselt koheldud, võrdväärse töö puhul tegelikku võimalust nõuda direktiivi artikli 2 alusel oma õiguste kaitset kohtu kaudu, ei ole selles küsimuse üle vaja eraldi otsustada.

15. Tuleb lisada, et kohtuistungil ajal väljendati kahtlusi vaidlusaluse Taani seaduse artiklis 1 esitatud tingimuse üle, mille järgi tuleb sama palga põhimõtet sama töö eest järgida ainult "samal töökohal". Kuna komisjon ei ole selle kohta etteheidet esitanud, pole selle punkti üle siiski vaja otsustada.

16. Kõigil neil põhjustel tuleb tuvastada, et kuna Taani Kuningriik ei ole ettenähtud tähtaja jooksul võtnud vajalike meetmeid, et järgida nõukogu 10. veebruari 1975. aasta direktiivi 75/117/EMÜ meeste ja naiste võrdse tasustamise põhimõtte kohaldamisega seotud õigusaktide ühtlustamise kohta liikmesriikides, on ta rikkunud EMÜ asutamislepingust tulenevaid kohustusi.

Kohtukulud

17. Kodukorra artikli 69 lõike 2 kohaselt on kohtuvaidluse kaotanud pool kohustatud hüvitama kohtukulud; kuna hageja on kohtuvaidluse kaotanud, tuleb kohtukulud jätta tema kanda.

Esitatud põhjendustest lähtudes,

EUROOPA KOHUS,

otsustab:

1. Kuna Taani Kuningriik ei ole ettenähtud tähtaja jooksul võtnud vajalike meetmeid, et järgida nõukogu 10. veebruari 1975. aasta direktiivi 75/117/EMÜ meeste ja naiste võrdse tasustamise põhimõtte kohaldamisega seotud õigusaktide ühtlustamise kohta liikmesriikides, on ta rikkunud EMÜ asutamislepingust tulenevaid kohustusi.

2. Mõista kohtukulud välja Taani Kuningriigilt.

Mackenzie Stuart

Due

Kakouris

Everling

Bahlmann

Galmot

Joliet

Kuulutatud avalikul kohtuistungil 30. jaanuaril 1985. aastal Luxembourgis.

Kohtusekretär

President

P. Heim

A. J. Mackenzie Stuart